

Ústredný archív Slovenskej akadémie vied

Cisársko-kráľovský prírodovedný spolok

1823 – 1850

inventár

Kristína Stančiaková

2006

Názov fondu: Cisársko-kráľovský prírodovedný
spolok

Časový rozsah: 1823–1850

Pomôcka: inventár

Počet úložných jednotiek: 1 šk.

Počet inventárnych jednotiek: 13

Spracovateľ: Stančiaková, Kristína

Rok spracovania: 2006

Obsah

Obsah	II
Úvod – C.K. POĽNOHOSPODÁRSKA SPOLOČNOSŤ (1823–1850)	III
I. Organizačné.....	1
II. Botanika – Herbáre, zbierky rastlín	3
III. Botanická záhrada spoločnosti	5
IV. Živočíšna výroba	6
V. Súkromné záležitosti.....	6

Úvod – C.K. POĽNOHOSPODÁRSKA SPOLOČNOSŤ (1823–1850)

Od druhej polovice 18. storočia začali podľa anglického a nemeckého vzoru vznikať v Rakúskej monarchii poľnohospodárske spoločnosti. Išlo o združenia šľachticov vlastniacich veľké panstvá a záujmové združenia, ktoré sa venovali pokusom v oblasti poľnohospodárstva a publikačnej činnosti. Stali sa tiež iniciátormi zakladania vyššieho školstva poskytujúceho vzdelanie v oblasti poľnohospodárstva. Najvýznamnejšou z nich bola c.k. Poľnohospodárska spoločnosť vo Viedni.

Z písomnej produkcie c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti bol vytvorený samostatný fond. V roku 2002 odovzdal RNDr. Ivan Hrabovec, CSc., ktorý dlhé roky pôsobil ako vedecký pracovník oddelenia dejín vied a techniky Historického ústavu SAV, do Ústredného archívu SAV jednu škatuľu materiálov, z ktorých časť pochádzala z činnosti Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku (1856–1938). Zvyšok materiálu pochádza z prvej polovice 19. storočia, teda z obdobia o polstoročie staršieho ako Bratislavský lekársko-prírodovedný spolok. Ide tak o najstaršie dokumenty, ktoré uchováva Ústredný archív SAV. Materiál vznikol z úradnej činnosti dvoch spolkov: c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti a Dolnorakúskeho remeselného spolku, oboch so sídlom vo Viedni.

C.k. Poľnohospodárska spoločnosť vo Viedni bola založená v roku 1807 s cieľom prispieť k rozvoju poľnohospodárstva výskumom a pokusmi so zavádzaním nových plodín, pestovateľských i chovateľských postupov. Pre tento účel bola v roku 1828 na prenajatom pozemku s rozlohou 14 jutár v Breitensee založená pokusná záhrada spoločnosti, ktorá sa stala priestorom na realizáciu nových metód a pracovných postupov použiteľných v poľnohospodárstve. Riadením záhrady bol poverený výbor vytvorený spoločnosťou, tzv. „komisia pre porasty“, pozostávajúca z členov spoločnosti grófa F. Colloredo-Mannsfelda, Kleyleho, Jána Burgera a Jána Zahlbrucknera. Počas prvých rokov existencie záhrady prišlo k pokusom o pestovanie a udomáčňovanie nových druhov rastlín ako aj k skúšaniam nových spôsobov obrábania pôdy. Priamym vedením záhrady, vykonávaním nariadení komisie a dohľadom nad prácami bol poverený Ján Zahlbruckner, ktorý bol súčasne predsedom spoločnosti. O činnosti záhrady podával J. Zahlbruckner spoločnosti pravidelné porovnávacie správy. Na výročnom valnom zhromaždení spoločnosti predkladal výročné správy. Pestovanie viniča mal na starosti Ján Burger. V roku 1836 bol pozemok, na ktorom záhrada stála, predaný a spoločnosť získala pre potreby pokusnej záhrady vďaka priazni cisára Ferdinanda I. jedenásť jutár pozemku v areáli cisárskej dvornej záhrady vo Viedni. Riaditeľom záhrady spoločnosti sa opäť stal Ján Zahlbruckner a ostal ním až do roku 1848, keď odstúpil z tohto postu.

Predsedom spoločnosti bol pravdepodobne od roku 1828 Ján Zahlbruckner, ktorý tento post zastával do roku 1849, keď na jeho miesto nastúpili Kleyle a J. Schreiber. Spoločnosť sa tešila priazni a podpore arcikniežaťa Jána Habsburského (*1782 – †1859), nadšenca botaniky, poľnohospodárstva a prírodných vied, ktorý bol sám amatérskym botanikom a súčasne významným mecénom a podporovateľom botanického výskumu, rozvoja poľnohospodárstva, priemyslu a techniky v Rakúsku.

Už v tridsiatych rokoch začala spoločnosť zriaďovať vidiecke pobočky, ktoré sa stali základom reorganizácie c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti vo Viedni na geografickom princípe v roku 1841. Pre rozšírenie pôsobnosti spoločnosti bol zavedený systém okresných spolkov riadených delegáciami. Delegácie boli kontrolované inšpekciami, ktoré ich navštevovali štyrikrát ročne. Reorganizácia c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti v roku 1847 priniesla vytvorenie odborných skupín, pričom jednou z nich bola odborná skupina pre vinohradníctvo a vinárstvo vedená J. Zahlbrucknerom. Po revolúcii 1848/49 hrozil spoločnosti zánik, avšak aj vďaka zásahu Jána Zahlbrucknera sa podarilo obhájiť existenciu spoločnosti, pričom prišlo k jej ďalšej reorganizácii.

C.k. Poľnohospodárska spoločnosť vydávala i vlastný zborník *Verhandlungen der k.k. Landwirtschaftsgesellschaft*, v ktorom boli uverejňované odborné články z oblasti poľnohospodárstva, výsledky vedeckých výskumov i výročné správy o činnosti pokusnej botanickej záhrady.

Rozsahom malý fond c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti vo Viedni obsahuje 141 jednotlivých archívnych dokumentov z rokov 1826 až 1850. Zachoval sa aj jeden list botanika Antona Rochela z roku 1823, ktorý sa však neviaže priamo k Poľnohospodárskej spoločnosti vo Viedni. Materiál zachytávajúci činnosť spoločnosti obsahuje správy a referáty členov spoločnosti z oblasti ovocinárstva a vinárstva. Zachovalo sa ďalej niekoľko tabuliek či súpisov ovocných druhov, excerpt z vedeckých periodík z oblasti poľnohospodárstva a botaniky. Prevažnú väčšinu fondu však tvorí úradná korešpondencia predstaviteľov spoločnosti s členmi spoločnosti, ako aj s inými významnými dobovými vedcami z oblasti prírodných vied, tak domácimi ako aj zo zahraničia. Veľká časť listov je adresovaná predsedovi spoločnosti Jánovi Zahlbrucknerovi (*1782 – †1851). Okrem prevažne nemeckej korešpondencie tu nájdeme aj listy písané po francúzsky, anglicky či taliansky.

Písomnosti c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti bol rozdelený do piatich vecných skupín. Prvú skupinu tvoria organizačné záležitosti, ktoré v nej boli ďalej rozčlenené do siedmich podskupín:

1. písomnosti súvisiace s fungovaním spoločnosti a funkčnými miestami
2. písomnosti týkajúce sa kongresov a zhromaždení
3. členské záležitosti
4. listy týkajúce sa audiencií a návštev
5. odporúčania
6. politické záležitosti
7. poslednú podskupinu tvoria rozličné písomnosti

Druhú, najrozsiahlejšiu skupinu tvoria materiály dokumentujúce pôsobenie spoločnosti v oblasti botaniky. Poskytujú údaje o rôznych herbároch, zbierkach rastlín či botanických publikáciách. Sem sú zaradené aj excerpty predsedu spoločnosti J. Zahlbrucknera z herbára austrálskych rastlín zostaveného Ferdinandom Lucasom Bauerom, ktorý je uložený v Prírodovednom múzeu vo Viedni.

Do ďalšej vecnej skupiny boli zaradené písomnosti súvisiace s činnosťou botanickej záhrady spoločnosti. Skupina je ďalej rozdelená do troch podskupín podľa

jednotlivých oblastí činnosti: pestovanie viniča, ovocinárstvo a výsadba (semená, plody). V tejto skupine sa zachoval aj list ruského botanika K. Stevena s jedinečnou pečaťou Poľnohospodárskej rezervácie južných gubernií v Simferorpole s kruhopsom v azbuke.

Samostatnú, hoci malú vecnú skupinu tvorí živočíšna výroba.

Na koniec fondu boli zaradené súkromné záležitosti predsedu c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti Jána Zahlbrucknera.

Pre lepšiu zrozumiteľnosť zachovaného materiálu obohatili sme ju o fotokópiu diplomovej práce o Jánovi Zahlbrucknerovi, napísanú J. Wagnerom na univerzite v Grazi v roku 1966, ako aj o fotokópiu rodinnej kroniky Zahlbrucknerovcov, spísanú Alžbetou Zahlbruckner-Schleierovou niekedy po roku 1966. Obe sme vyhotovil z originálov zapožičaných rodinou.

Materiál c.k. Poľnohospodárskej spoločnosti vo Viedni umožňuje bádateľovi spoznať aspoň časť činnosti spoločnosti, ale tiež nahliadnuť do poľnohospodárskeho a botanického výskumu v prvej polovici 19. storočia. Zachované správy a referáty môžu byť prínosom pre výskum poľnohospodárstva v tomto období. Početná korešpondencia s botanikmi z viacerých európskych krajín umožňuje vykresliť šírku zahraničných kontaktov spoločnosti. Pre historika je hodnotný jedinečný list predstaviteľov nemeckého ríšskeho snemu z roku 1848, v ktorom ponúkajú arcikniežaťu Jánovi Habsburskému titul nemeckého cisára alebo spolkového prezidenta. Významným prameňom je aj báseň nemeckého básnika E. Bauernfelda o nemeckom colnom spolku.

I. Organizačné

1	<i>I/1</i>
Organizačné – fungovanie spoločnosti, funkčné miesta
J. de Visiani sa informuje o profesúre na katedre botaniky na viedenskej univerzite (?) a odporúča prijať na post záhradníka v záhrade spoločnosti záhradníka z Padovy; Klein J. žiada svojho brata Kleina J. A. (?) o informáciu o činnosti c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti vo Viedni, ktorej predsedom je J. Zahlbruckner. Zaujíma sa predovšetkým o oddelenie pre pestovanie ovocia a žiada o zaslanie zoznamu ovocných druhov v ovocnej škôlke spoločnosti; Hölbling zasiela predsedovi súpis voľných funkčných miest v okresných delegáciách spoločnosti [3 ks].	1834 – 1847	1
2	<i>I/2</i>
Organizačné – vedecké podujatia
A. Ritgen opisuje predsedovi priebeh medzinárodnej konferencie prírodovedcov v Stuttgarte; A. Million pozýva predsedu spoločnosti na vedecký kongres v Ženeve [2 ks].	1834 – 1846	1
3	<i>I/3</i>
Organizačné – členstvo
J. de Visiani oznamuje predsedovi svoju neúčast' na najbližšom zasadnutí Poľnohospodárskej spoločnosti; F. F. von Siebold oznamuje predsedovi, že zasiela japonskú knihu pre arciknieža Jána a chváli technologickú zbierku rakúskeho cisára (vybudovanú arcikniežat'om Jánom) a jej usporiadanie, z ktorého chce vychádzať pri usporiadaní technického oddelenia svojho múzea; ďalej oznamuje, že obdržal diplom c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti o prijatí za člena korešpondenta. Oznamuje, že zaslal grófovi Göcsovi japonské drevo a prispel do cisárovej technickej zbierky niekoľkým druhmi papiera; A. Million ďakuje predsedovi za prijatie pána Sprengera P. za člena korešpondenta c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti [4 ks].	1833 – 1847	1
4	<i>I/4</i>
Organizačné – audiencie, návštevy
J. de Visiani sa informuje u predsedu spoločnosti o prípadnej návšteve arcikniežaťa Jána v Dalmácii; Ministerský radca Knorr žiada predsedu spoločnosti, aby sa ujal dvorného radcu Dr. von Martina, botanika a cestovateľa po Brazílii, ktorý prichádza do Viedne; K. L. Littrow predstavuje predsedovi spoločnosti Treutlera, synovca tajného radcu Lichtensteina, ktorý príde do Viedne; V. Haidinger žiada J. Zahlbrucknera, aby vyjadril arcikniežat'u Jánovi jeho oddanosť, keďže povinnosti mu nedovoľujú samému prísť na audienciu; Žiada predsedu spoločnosti o audienciu; G. Berchtoldová žiada predsedu spoločnosti o stretnutie; List predsedovi spoločnosti od neznámeho odosielateľa ohľadne plánovaného stretnutia s J. Zahlbrucknerom a arcikniežat'om Jánom ako aj ohľadne uloženia diela Roberta Cypriena	1833 – 1848	1

u Schaumberga [7 ks].

5	<i>I/5</i>
Organizačné – odporúčania
A. Ritgen opisuje predsedovi majetkové pomery Fridricha von der Deckera, ktorý pôsobí v službách kniežat'a Fridricha von Schwarzenberga v Jistebniciach a žiada o jeho prijatie za lesníka do služieb arcikniežat'a Jána alebo iného vysokopostaveného majiteľa lesov; Želá skoré uzdravenie z choroby a opäť sa prihovára za F. von Deckera; Maliar F. Petter žiada o prijatie do služieb arcikniežat'a Jána; A. Boué žiada predsedu o napísanie odporúčania pre B. Grundgeyera; Nerlet praje predsedovi spoločnosti skoré uzdravenie a ďakuje za priazeň preukazovanú jeho synovi; F. Aschauer píše spolu so svojou manželkou M. Aschauerovou list svojej matke, v ktorom opisuje svoju lekársku vojenskú službu v Mitrovici a prosí o vybavenie chirurgického kurzu v Rakúsku; M. Aschauerová prosí P. a M. Tunnerových o zabezpečenie miesta lekára pre svojho syna F. Aschauera; L. Sprung píše predsedovi spoločnosti, svojmu synovcovi J. Zahlbrucknerovi, v mene M. Aschauerovej, ktorá chce vybaviť chirurgický kurz pre svojho syna F. Aschauera, vojenského vrchného lekára v Mitrovici; F. Unger žiada predsedu spoločnosti o vymenovanie za hlavného očkovacieho lekára v delegácii, ktorá na žiadosť brazílskeho cisára odchádza do Brazílie očkovať proti ovčím kiahňam a oznamuje pripojenie potvrdení o svojej odbornosti a politickej orientácii; Keďže jeho žiadosť bola zamietnutá, žiada o spätné zaslanie uvedených potvrdení [10 ks].	1833 – 1849	1
6	<i>I/6</i>
Organizačné – politické záležitosti
Poslanec ríšskeho snemu Mowing (?) žiada J. Zahlbrucknera o sprostredkovanie vyjadrenie arcikniežat'a Jána, či je ochotný prijať titul nemeckého cisára alebo spolkového prezidenta, keďže onedlho bude prijatá nemecká ústava; zároveň oznamuje, že sám je kandidátom na druhého viceprezidenta národného zhromaždenia. Báseň E. von Bauernfelda o nemeckom colnom spolku [2 ks].	1848	1
7	<i>I/7</i>
Organizačné – rozličné
R. K. Guville zasiela predsedovi spoločnosti darčkové pero a oznamuje svoje presťahovanie na juh Anglicka pre svoje zdravotné problémy; B. Scholz žiada predsedu o čo najrýchlejšie vrátenie bližšie neurčenej zásielky a pýta sa, či bol na návšteve u J. F. Jacquina; L. F. Schnorr von Carolsfeld zaslal balík s litografiami pre arciknieža Jána a žiada o zaplatenie priamo jemu alebo G. Engelmannovi; Ch. Sanderson vyjadruje arcikniežat'u Jánovi sústrasť nad úmrtím jeho brata, cisára Františka I. a informuje o bližšie neurčenom novom vynáleze; A. Ritgen ďakuje J. Zahlbrucknerovi za zaslanie portrétu arcikniežat'a Jána a predstavuje mu lekára Dr. Prinza; J. Mungköy	1827 – 1850	1

ďakuje predsedovi za podporu pre plánovaný pamätník; I. F. Castelli zasiela predsedovi spoločnosti príhovor prednesený na hostine na počesť Dr. Lifta; Sprievodný list k príhovoru; J. Frischherz ďakuje predsedovi za zabezpečenie ubytovania počas liečebného pobytu; D. Knoll píše predsedovi spoločnosti J. Zahlbrucknerovi, že ponúka na predaj cisárovi alebo arcikniežaťu Jánovi drahocenný nález dvoch váz z pozostalosti J. Müllera, ktoré získal spolu so svojím bratom J. Knollom; K. Heller sa informuje u J. Zahlbrucknera o konkurze na profesúru na univerzite v Grazi [12 ks].

II. Botanika – Herbáre, zbierky rastlín

8

II.

1823 – 1846

1

Botanika – Herbáre, zbierky rastlín

A. Rochel zasiela predsedovi spoločnosti zoznam rastlinných druhov, ktoré sa nachádzajú v botanickej záhrade univerzity v Pešti, aby si mohol vybrať, o ktoré má záujem a súčasne prosí, aby mu zaslal zriedkavé druhy z jeho záhrady; Prikladá súpis rastlinných druhov; A. F. Láng oznamuje predsedovi spoločnosti, že nasledujúcou poštou preberie balík potrieb a doplnkov k herbáru uhorských druhov rastlín a žiada o zaslanie chýbajúcich kusov; A. Sauter oznamuje predsedovi zaslanie dizertácie Flora Wien a informuje o výsledkoch svojich výskumov rastlín a súčasnom výskume machov; Ch. Stenhammer ponúka predsedovi zriedkavé a menej známe druhy rastlín rastúce vo Švédsku výmenou za niekoľko exemplárov talianskych druhov rastlín; F. Welneitsek žiada J. Zahlbrucknera o presný popis trasy, po ktorej šiel, keď náhodou objavil rastlinu *Ranunculus anemonoides* a súčasne oznamuje príchod Prof. K. A. Agarda a jeho syna zo Švédska; F. Mayer oznamuje predsedovi spoločnosti, že spíše sľúbený zoznam deziderát objednaných centúrií a katalóg rias pre Aichingera; Prikladá ich zoznam [2x]; Oznamuje, že mnohé dezideráta nahradil inými kusmi; Dvakrát žiada o potvrdenie prijatia zásielky; Reudl ďakuje predsedovi za podporu svojho zámeru vydať dielo o flóre Nemecka; F. Petter oznamuje predsedovi zaslanie dvoch súpisov rastlín a vymenúva svoje doterajšie, aj pripravované diela; Opisuje ťažkosti so zásielkou vybraných exemplárov dalmátskych rastlín, ktoré zaslal kniežaťu Rainierovi Jozefovi do Milána; L. F. Trattinik ako kustód c. k. botanického múzea vo Viedni žiada J. Zahlbrucknera o zaslanie správy o účele a metódach výskumu, ktorému podrobil múzeom zapožičaných 35 fasciklov herbára austrálskych (novoholandských) rastlín od F. L. Bauera; Opätovná výzva k zaslaniu správy; Excerptá J. Zahlbrucknera pravdepodobne z Bauerovho herbára; Súpis nových druhov austrálskych (novoholandských) rastlín uvedených v Bauerovom herbári J. Zahlbrucknerom (?); Dodatok k Bauerovmu herbáru, čeľadi *Stachous*; Poznámky k usporiadaniu herbára; E. Hoppe oznamuje predsedovi spoločnosti, že do balíka pre A. Ettinghausena priloží aj jeden zväzok herbára s rastlinou *Draba*

santeri pre predsedovu manželku K. Kammerhuberovú; Oznamuje mu tiež, že pošle arcikniežaťu Jánovi objednanú zbierku rastlín; Žiada o zaslanie ponúkaných dvoch dizertácií; M. J. Tommaini ponúka J. Zahlbrucknerovi duplikáty zo svojej zbierky dalmátskych rastlín výmenou za niekoľko exemplárov viedenských rastlinných druhov; Priložený zoznam ponúkaných rastlín; J. B. Wilbrand informuje predsedu, chce dať svoju čerstvo vydanú publikáciu Allgemeine Physiologie a venovať ju arcikniežaťu Jánovi; pripája svoju autobiografiu a súpis semien pre botanickú záhradu v Grazi; Žiada o odpoveď, či zásielka dorazila; I. F. Tausch informuje predsedu spoločnosti o práci na svojej zbierke rastlín; Priložené prospekty o jeho uverejnených zbierkach rastlín [4x]; Oznamuje zaslanie pokračovania svojho herbára a žiada o doručenie peňazí, ktoré mu zasiela c. k. Prírodovedný kabinet vo Viedni (k. k. Naturalienkabinet) za objednaný exemplár diela Plantae selectae; Opisuje svoje ďalšie plány vo výskume rastlín; Žiada o doručenie peňazí, ktoré mu dlží c. k. Prírodovedný kabinet za dielo Herbae selectae; Kritizuje Knethovo dielo Compilerium; A. Ritgen vyčíta Zahlbrucknerovi, že chce ísť na liečenie do Baden bei Wien a nie do Wiesbadenu alebo Emsu; K listu pripája zoznam chýbajúcich kusov z manželkinho herbára štajerských rastlín; Želá uzdravenie z choroby a oznamuje zaslanie publikácií pre predsedu, arciknieža Jána a Joanneum; ďalej sa informuje o voľnom mieste pre F. Deckera; Nardo oznamuje predsedovi, že zasiela arcikniežaťu Jánovi kópiu knihy Dr. Luigiho Algologia del Nascari a knihy o jadranských riasach; Dr. Martin ďakuje predsedovi spoločnosti za obohatenie svojho herbára niekoľkými rakúskymi druhmi rastlín; Žiada o poskytnutie údajov o výskyte niekoľkých druhov paliem v Dalmácii, Bosne, na jadranských ostrovoch a inde v Európe pre pripravovanú monografiu o palmách; H. A. Schrader ďakuje predsedovi za zásielku rastlín a na oplátku posielala balík iných exotických rastlín a rozpisuje jej obsah; Prospekt o publikácii S. Endlichera Nova genera ac species plantarum zaslaný predsedovi spoločnosti; L. Parreys (?) ponúka predsedovi niektoré druhy zo svojej zbierky rastlín výmenou za štajerské druhy alebo hmyz či motýle; Ch. Sanderson rozpisuje predsedovi obsah balíkov so súpismi rastlín a ich vzorkami, určenými pre arciknieža Jána, A. Rosthorna, pre Poľnohospodársku spoločnosť vo Viedni a pre J. Zahlbrucknera; C. H. Schultz žiada predsedu, aby mu zaslal na nahliadnutie niektoré rastlinné druhy zo svojho herbára; oznamuje tiež, že Dr. E. Fenzlovi zasiela duplikáty rastlín z vlastného herbára; list pokračuje odporúčaním Dr. J. A. Schultesa pre C. H. Schultza, v ktorom Schultes uvádza aj svoje vlastné biografické údaje; T. Kotschy opisuje predsedovi spoločnosti svoju výpravu do Egypta a svoj tamojší geologický a botanický výskum; Oznamuje svoj ďalší plán výpravy; H. Benedikt oznamuje A. Wollfersdorfovi začatie výroby bližšie neurčenej chemickej látky; F. Hofmeister oznamuje predsedovi zaslanie časti bližšie neurčeného herbáru; Ratzather opisuje zmeny, ktoré vykonal a plánuje vykonať vo svojej záhrade [55 ks].

III. Botanická záhrada spoločnosti

- 9 *III/1* 1834 – 1848 1
Botanická záhrada spoločnosti – pestovanie viniča
Správa pre predsedu spoločnosti o pokračovaní výskumu vínnej révy v Grazi (neznámy odosielateľ); Referát predsedu spoločnosti o pestovaní viniča v Rakúsku (1845?); Referát predsedu spoločnosti o pestovaní viniča v Rakúsku prednesený na 10. zhromaždení Spoločnosti nemeckých poľno- a lesohospodárov (1846, 2x); Excerptá J. Zahlbrucknera o vínach z článku „Payen’s Precis de Chemic Industrielle“; J. Bronner popisuje predsedovi obsah zásielky vína a zásielky rastlín; Opisuje problémy s úrodou viniča; Priložený súpis druhov viniča, o ktoré má Bronner záujem pre svoju škôlku; F. Buch oznamuje predsedovi zaslanie sadeníc viniča pre c. k. Záhradnícku spoločnosť vo Viedni (c. k. Gartenbaugesellschaft); Francúzsky vinohradník Demerniety zasiela predsedovi spoločnosti francúzske odrody viniča pre záhradu c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti a prosí o zaslanie rakúskych a uhorských odrôd; Objednáva si u tajomníka spoločnosti F. Stukera (Steckera) odrody viniča z katalógu c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti, ktorý dostal od predsedu spoločnosti J. Zahlbrucknera; Kladié J. Zahlbrucknerovi otázky k článku v žurnále c. k. Poľnohospodárskej spoločnosti od S. Hauenschilda; informuje o kongrese vinárov v Dijone; pýta sa na katalóg odrôd viniča po nebohom F. Rupprechtovi; Pengemach opisuje predsedovi spoločnosti svoje cesty; Vyjadruje radosť nad pokračovaním výskumu a popisu nemeckého pestovania viniča a vinárskych oblastí; A. K. Rupprechtová oznamuje predsedovi, že našla katalóg odrôd viniča po svojom nebohom manželovi, botanikovi F. Rupprechtovi a zasiela ho [15 ks].
- 10 *III/2* 1838 – 1847 1
Botanická záhrada spoločnosti – ovocinárstvo
Referát A. Relletta o úpadku ovocných kultúr v Dolnom Rakúsku; Excerptá J. Zahlbrucknera o ovocnom mušte z článku „Payen’s Precis de Chemic Industrielle.“; Tabuľka druhov a kvality ovocia; Súpis druhov ovocia; V. Haidinger oznamuje predsedovi spoločnosti, že obdržal zásielku jablák a hrušiek z vlastného sadu v meste Loket v Čechách a ponúka ich k nahliadnutiu; M. Melzer oznamuje predsedovi, že zasiela niekoľko exemplárov z druhov jablák, ktoré sú považované za domáce odrody; Poznámka o Sedmohradskom ovocinárskom spolku v Medgyesi (Mediasiu, Rumunsko); J. Siebenfreund, člen Hornouhorského spolku prírodovedcov, žiada predsedu spoločnosti o informácie o výrobe a cene papierových modelov ovocia, opisuje svoj ovocný sad a informuje o svojej výstave ovocia a o svojich snahách učiť roľníkov na okolí správne pestovať ovocie; K. Steven, poľnohospodársky inšpektor južného Ruska zo Simferopolu, sa informuje u predsedu spoločnosti, kde a za akú cenu sa dajú vyrobiť voskové a papierové modely ovocných plodov. Zachovaná je obálka listu s pečatňou Poľnohospodárskej rezervácie

južných gubernií v Simferopole s kruhopisom v azbuke: Pitomnik Seľschozja južnich gubernii (Poľnohospodárska rezervácia južných gubernií) [10 ks].

11	<i>III/3</i>
Botanická záhrada spoločnosti – semená, plody | 1833 – 1847 | 1 |
|----|--|-------------|---|

K. F. Ledebour oznamuje predsedovi spoločnosti zaslanie súpisu semien stromov, aby si mohol arciknieža Ján vybrať tie, ktoré mu chýbajú pre jeho sad; Opisuje prípravu tohtoročného katalógu semien; Pugisch oznamuje predsedovi, že už prebehol zber zemiakov; Upresňuje podrobnosti o dovoze zemiakov do Viedne [4 ks].

IV. Živočíšna výroba

12	<i>IV</i>
Živočíšna výroba | 1835 – 1844 | 1 |
|----|--------------------------------------|-------------|---|

Oznam o zaslaní správy hospodárskeho radcu Pfusterschneida o luxemburskej metóde vystavovania krmiva účinkom vodnej pary, ako aj Wittmanových správ o takýchto pokusoch v Uhorsku (Šopron, Leopoldov) (odosielateľ listu nečitateľný); R. C. Alexander informuje predsedu spoločnosti o svojich neúspešných pokusoch získať alpaky pre arciknieža Jána Habsburského [2 ks].

V. Súkromné záležitosti

13	<i>V</i>
Súkromné záležitosti | 1835 – 1850 | 1 |
|----|---|-------------|---|

J. F. Jacquin pozýva J. Zahlbrucknera na obed na najbližšiu nedeľu; Upresňuje času obeda; L. K. Reichenbach vyjadruje ľútosť nad tým, že nemôže navštíviť Zahlbrucknera a dúfa v túto možnosť na jar; A. Ritgen opisuje J. Zahlbrucknerovi rodinné záležitosti [3x]. Blahoželanie dcéry J. Zahlbrucknera Jozefíny svojej matke K. Zahlbrucknerovej, rod. Kammerhuberovej; Blahoželanie dcéry J. Zahlbrucknera Karolíny svojej matke; P. Tunner opisuje svojej svokre K. Zahlbrucknerovej rodinné záležitosti a vyjadruje radosť nad očakávanou návštevou; v liste sa nachádza aj niekoľko viet písaných jeho ženou Máriou Zahlbrucknerovou; J. Bronner opisuje J. Zahlbrucknerovi súkromné záležitosti; K. F. A. Schreibers sa ospravedľňuje J. Zahlbrucknerovi za neúčasť na návšteve u barónky (?), lebo mu zomrela svokra; R. Arthaber opisuje J. Zahlbrucknerovi pobyt v Durínsku a rodinné záležitosti; A. Lenzová píše J. Zahlbrucknerovi o operácii a zdravotnom stave svojej dcéry; J. Garischek žiada Epingera o informácie ohľadne panstva v Dolnom Štajersku, ktoré plánuje arciknieža Ján kúpiť pre svojho syna Františka, grófa meránskeho [14 ks].